

Pasūtītājs:

*Daugavpils Universitāte
Reģ. Nr. LV90000065985
Vienības iela 13, Daugavpils,
Latvija LV-5404*

Izpildītājs:

*Uldis Ļoļāns
Sertifikāta numurs dabas ekspertu reģistrā: 059
Joma: putni, sertifikāts derīgs līdz 29.08.2029.*

**PUTNU SUGU EKSPERTA ATZINUMS DP "CIRĪŠA EZERS" DABAS
AIZSARDZĪBAS PLĀNA IZSTRĀDES VAJADZĪBĀM**

*Eksperta atzinums sagatavots saskaņā ar Ministru kabineta noteikumos Nr. 925 (30.09.2010.)
„Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās
prasības” ietvertajām prasībām.*

Atzinuma sniegšanas mērķis

Dabas parka “Cirīša ezers” dabas aizsardzības plāna izstrāde.

Pētāmās un tai piegulošās teritorijas raksturojums

Pētāmā teritorija ir viss dabas parks (turpmāk – DP) “Cirīša ezers”. Vispārīgs kartogrāfiskais materiāls atzinumam netiek pievienots, jo tāds tiek sagatavots DP dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 9. septembra noteikumu Nr. 686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” 10. un 11. punktam. Turpmākajās atzinuma nodaļās iekļauta izpētes ietvaros iegūtā informācija, kā arī īss apkopojums par agrāk zināmo informāciju par putnu sugām pētāmajā teritorijā. Informāciju par citu sugu un biotopu grupu sastopamību DP teritorijā tiek sagatavota izstrādātā dabas aizsardzības plāna ietvaros, to sagatavo citi izstrādē iesaistītie eksperti.

Informācija par teritorijas apsekošanu

DP “Cirīša ezers” līdz šim ornitofaunas izpētes nolūkos apmeklēts neregulāri. Dažādi novērotāji ievākuši gadījuma rakstura ziņas par īpaši aizsargājamo putnu sugu sastopamību Eiropas ligzdojošo putnu atlanta ietvaros (2013. – 2017.) un Latvijas 3. ligzdojošo putnu atlanta ietvaros (2020. – 2024.).

Līdz šim detalizētākā teritorijas ornitofaunas izpēte veikta šī DA plāna izstrādes ietvaros. Putnu faunas skaita novērtējums DP teritorijā veikts kombinēti, t.i., balstoties uz dažādu pētījumu, uzskaišu un gadījuma novērojumu datiem periodā pirms DA plāna izstrādes un veicot reto un īpaši aizsargājamo putnu sugu uzskaites 2024. gada putnu ligzdošanas sezonā. Novērtējot ligzdojošo pāru skaitu, ņemta vērā teritorijas apsekotība konkrētu sugu optimālās konstatējamības periodā un sugām piemēroto biotopu sastopamība DP teritorijā.

Ornitofaunas izpēti 2024. DP teritorijā veikuši DAP sertificēti putnu sugu eksperti Uldis Ļoļāns un Gaidis Grandāns, ornitoloģijas eksperti Kārlis Lauris Tohters un Edgars Smislovs.

Apsekošanas laikā izmantotās metodes

Putnu sugu konstatēšanai izmantotas vizuālās un audiālās metodes. Putnu uzskaites veiktas specifiski inventarizējamai sugai vai sugu grupai, apsekojot teritoriju sugas konstatēšanai optimāli piemērotajā periodā. Putnu sugu provocēšanai izmantots pārvietojamais skaļrunis JBL Flip5/Flip6;

Kamerāli izvērtēta informācija par Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamām putnu sugām Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "OZOLS" (turpmāk tekstā DDPS "Ozols", skatīts 24.03.2025.) un dabas novērojumu portālā dabasdati.lv (skatīts 24.03.2025.).

Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam, aizsargājamās teritorijas funkcionālā zona, kurā atrodas pētāmā teritorija, ja tā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā

DP teritorija ir iekļauta ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*. DP izveidots, lai aizsargātu Latgales augstienei raksturīgo ainavu ar tās dabas vērtībām, īpaši aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes.

Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem DP "Cirīša ezers" ir noteiktas divas funkcionālās zonas: dabas lieguma un dabas parka zona.

Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts

DP "Cirīša ezers" (turpmāk DP) atrodas Latvijas A daļā, Preiļu novada Aglonas pagastā, ietver Cirīša ezeru un tā krastus, tajā skaitā ezera piekrasti Aglonas ciemā. ĪADT platība ir 1275 ha. Upursala un Ošu sala ir aizsargātas jau kopš 1931. gada, Cirīša ar apkārtējo ainavu kā kompleksais dabas liegums un salas kā botāniskais liegums ir noteikts 1977. gadā. DP dibināts 1999. gadā, 2004. gadā tas iekļauts Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* tīklā. Detalizēts DP teritorijas apraksts sniegts dabas aizsardzības plānā.

Īss piegulošās teritorijas raksturojums

DP teritorija atrodas Latgales augstienes Feimaņu paugurainē. Reljefu veido vidēji līdz augsti pauguri. Tuvākā *Natura 2000* teritorija ir dabas liegums "Rušonu ezera salas", kas atrodas aptuveni 3 km uz Z no DP.

Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības

2019. - 2024. gadu periodā DP "Cirīša ezers" teritorijā pierādīta, ticama vai iespējama ligzdošana konstatēta 14 putnu sugām, kas iekļautas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Saskaņā ar ES Biotopu direktīvas prasībām, šīm sugām jānosaka aizsardzības mērķi konkrētā *Natura 2000* teritorijā, kurā tās sastopamas. DP DA plāna darbības periodam definējamie aizsardzības mērķi katrai no minētās direktīvas 1. pielikumā iekļautajām putnu sugām raksturoti pie katras sugas apraksta zemāk šajā nodaļā. Vēl divas putnu sugas (baltais stārķis *Ciconia ciconia*, jūras ērglis *Haliaeetus albicilla*) kas ir iekļautas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā DP teritorijā ir konstatētas barošanās laikā, bet to ligzdošanas vietas atrodas ārpus DP "Cirīša ezers" teritorijas.

DP "Cirīša ezers" konstatētas arī četras putnu sugas, kas ir īpaši aizsargājamās tikai Latvijas mērogā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”).

Pamatojoties uz "Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo*

aizsardzības plāns” (Avotiņš 2019) ietverto informāciju, DP “Cirīša ezers” neatrodas pūču sugu aizsardzībai prioritāri nozīmīgas teritorijas.

Pamatojoties uz “Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns” (Bergmanis u.c. 2021) ietverto informāciju, DP “Cirīša ezers” atrodas īpaši aizsargājamu dzeņu sugu aizsardzībai prioritāri nozīmīgas teritorijas.

DP perifērijā esošās mežaudzes ir novērtētas kā **baltmugurdzeņa** *Dendrocopos leucotos* aizsardzībai prioritārās teritorijas. Veicot putnu uzskaites DA plāna ietvaros, baltmugurdzenis vai tā darbības pēdas – sugai raksturīgie kalumi, DP teritorijā nav konstatēti. DP esošie biotopi uzskatāmi kā sugas ligzdošanai suboptimāli, tomēr sugas ligzdošana DP teritorijā ir iespējama. Suga apdzīvo tādu mežu biotopus, kuros ir sastopams liels atmirstošās koksnes daudzums. Baltmugurdzeņi ir uzskatāmi par lietussarga sugām, jo, nodrošinot to aizsardzību, tiek pasargātas arī citas, sevišķi no atmirstošās lapu koku koksnes atkarīgās bezmugurkaulnieku sugas. Sugas populācijai konstatēta pieaugoša īstermiņa tendence (2008. – 2018. gadu periods) un pieaugoša ilgtermiņa tendence (1991. – 2018. gadu periods) Latvijā (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši starptautiski atzītajiem Starptautiskās Dabas un dabas resursu aizsardzības savienības (*International Union for Conservation of Nature*, turpmāk tekstā *IUCN*) kritērijiem sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Daļa DP teritorijā esošo mežaudžu ir novērtētas kā **vidējā dzeņa** *Leiopicus medius* aizsardzībai prioritārās teritorijas. 2024. gadā veikto uzskaiti laikā divu pāru ticama ligzdošana konstatēta Jaunmuižas apkārtnē; vokalizējošs īpatnis ligzdošanai piemērotā biotopā konstatēts Botoru apkārtnē netālu no DP robežas.

Vidējais dzenis ir ekoloģiski saistīts ar platlapju kokiem un apšu audzēm. Atšķirībā no citām dzeņu sugām vidējais dzenis nav izteikti saistīts ar lielu mirušās koksnes daudzumu to apdzīvotajos biotopos. Ligzdu dobumu kalšanai bieži tiek izmantoti arī relatīvi nelieli, nokaltuši zari. Literatūrā aprakstīta liela diametra, saules apspīdētu un savstarpēji nenaslēgušos platlapju koku (ozolu) vainagu nozīmība (Bergmanis u.c. 2021).

Latvijā suga atrodas tuvu izplatības areāla ziemeļu robežai (*Birdlife International* 2019), un vidējais dzenis ir uzskatāms par jaunienācēju Latvijas faunā. Suga pirmo reizi Latvijā konstatēta 1923. gada marta sākumā Pilsblīdenē, otrais pierādītais novērojums bija tikai 1979/80. gadu ziemā. Šobrīd vidējais dzenis piemērotos biotopos Latvijā uzskatāms par samērā parastu sugu un regulāri ligzdo vecu koku grupās ap viensētām, parkos, kapsētās, alejās un citās urbanizētās vietās. Sugai gan Latvijā, gan visā Eiropas izplatības areālā konstatēts skaita pieaugums gan ilgtermiņā (kopš 1980. gada), gan laika periodā no 2000. – 2017. gadam (*Birdlife International* 2019). Skaita pieaugums konstatēts visā vidējā dzeņa izplatības areālā. Pēc jaunākās pieejamās informācijas vidējā dzeņa ligzdojošās populācijas lielums Latvijā ir robežās no 5000 līdz 10000 ligzdojošiem pāriem (Bergmanis u.c. 2021). Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” vidējā dzeņa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā.

Vidējā dzeņa sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros novēroto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz divi pāri).

Melnā dzilna *Dryocopus martius* dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros konstatēta DP teritorijā esošajās vecākajās mežaudzēs un tās ligzdojošā populācija vērtēta kā 2 pāri. DP teritorijā suga ir konstatēta arī iepriekš veikto pētījumu laikā.

Melnā dzilna ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Melnā dzilna ir samērā plastiska attiecībā uz apdzīvoto vidi – tai ir plašas ligzdošanas teritorijas (200 – 300 ha), kurās ir nepieciešams liels daudzums lielu dimensiju vecu koku, tomēr nav obligāti nepieciešamas vienlaidus vecas vai tikai no lieliem kokiem sastāvošas mežaudzes (Gorman 2011). Ligzdošanai izmanto arī izcirtumos atstātos kokus, tomēr izcirtumu un jaunaudžu platības ainavā samazina dzīvotnes piemērotību (Bergmanis u.c. 2021).

Sugas populācijai konstatēta stabila īstermiņa tendence (2008. – 2018. gadu periods) un negatīva ilgtermiņa tendence (1991. – 2018. gadu periods) Latvijā (*Birdlife International* 2019). Pēc dienas putnu fona monitoringa rezultātiem melno dzilnu populācija 2005. – 2023. gadu periodā tiek vērtēta kā stabila (Auniņš, Mārdega 2024).

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Melnās dzilnas sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros novēroto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz divi pāri).

DP teritorijā ligzdojošā **pelēko dzilnu** *Picus canus* populācija vērtēta kā 2 līdz 3 ligzdojoši pāri. Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Suga ir samēra plastiska attiecībā uz apdzīvoto vidi – tai ir plašas ligzdošanas teritorijas (ap 100 – 200 ha), kurās var būt dažāda mežainība, tomēr ir nepieciešami gan lielu dimensiju koki un vecākas mežaudzes, gan skudrām bagātas vietas (Bergmanis u.c. 2021). Sugas populācijai konstatēta stabila īstermiņa tendence (2008 – 2018) Latvijā (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Pelēkās dzilnas sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros novēroto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz divi pāri).

Vokalizējošs **zaļās dzilnas** *Picus viridis* tēviņš ligzdošanai piemērotā biotopā 30.04.2024. konstatēts Jaunmuižas apkārtnē.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18.decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” zaļās dzilnas ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” novērtēta kā kritiski apdraudēta (CR, *Critically Endangered*).

Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 1 līdz 4 ligzdojoši pāri (Ķerus u.c. 2021). Kopš skaita vērtējuma veikšanas, domājams, ligzdojošo zaļo dzilnu populācija pieaug. 2023. un 2024. gadā ligzdošanas sezonas laikā Latvijā ir reģistrēti vairāk nekā 25 zaļās dzilnas novērojumi. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums visticamāk pārsniedz 100 pārus un, piemēram, Latvijas DA daļā suga varbūtēji iepriekš nav konstatēta zemā apsekotības līmeņa dēļ.

DP teritorijā samērā reti ligzdo **tītiņš** *Jynx torquilla* (konstatēta 3 līdz 5 pāru ligzdošana).

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”).

Tītiņš ir Latvijā samērā bieži sastopama suga; valstī ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 4000 – 10000 pāri (*Birdlife International* 2019). Apdzīvo mozaīkveida ainavu, augļu dārzus, mežmalas.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” novērtēta kā apdraudēta (EN, *Endangered*).

DP teritorijā regulāri tiek novērotas **niedru lijas** *Circus aeruginosus*. Sugas ligzdošana nav pierādīta, bet ņemot vērā piemērotu dzīvotņu (niedrāji) klātbūtni ir iespējama 1 līdz 2 pāru ligzdošana.

Suga apdzīvo niedrājiem aizaugušas ūdenstilpes – ezerus, dīķus, karjerus, bebru uzpludinājumus, arī purvus ar blīvākām niedru audzēm vai niedrēm aizaugušas pļavas. Barojas arī klajā lauku ainavā vai purvos (LOB 1999). Sugai raksturīgi tāli (vairāku kilometru attālumā) barošanās lidojumi no ligzdošanas vietas.

Latvijā ligzdojošās populācijas skaita vērtējums ir 12774 ligzdojošas mātītes (*Birdlife International* 2019); sugas populācijas īstermiņa tendence (2007.–2018. gadu periods) ir neskaidra, bet ilgtermiņa tendence (1980.–2018. gadu periods) ir nezināma (*Birdlife International* 2019). Pēc dienas putnu fona monitoringa rezultātiem niedru liju populācijai 2015. – 2020. gadu periodā konstatēts straujš samazinājums, bet 2009. – 2019. gadu periodā konstatēts mērens samazinājums (Auniņš, Mārdega 2020).

Kā niedru lijas sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros novēroto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz viens pāris).

DP teritorijā esošajos niedrājos Cirīša ezera krastos konstatēti līdz 3 vokalizējoši **lielā dumpja** *Botaurus stellaris* tēviņi.

Populācijas lielums Latvijā: 422 vokalizējoši tēviņi (*Birdlife International* 2019). Ligzdo dažādos ar virsūdens augāju (galvenokārt parasto niedri *Phragmites australis*) aizaugušos ūdeņos – ezeru un dīķu piekrastes apauguma joslā, bebru uzpludinājumos. teritorijā vokalizējošie lielā dumpja tēviņi konstatēti galvenokārt atklātu ūdens platību tiešā tuvumā, kur sastopams sugas ligzdošanai optimāls biotops.

Lielais dumpis parasti izvēlas plašas, biezas niedru *Phragmites spp.* audzes seklos ūdeņos (del Hoyo *et al.* 1992, *Birdlife International* 2018), kas lielākas par 20 ha (Newbery *et al.* 1999). Lielais dumpis var apdzīvot arī vairākus atsevišķus dzīvotnes fragmentus, ja attālumi starp tiem nav pārāk lieli (White *et al.* 2006). Niedrāja fragmentam jābūt platākam par 100 m (Gilbert *et*

al. 2005). Sugai ir piemēroti niedrāji agrā sukcesijas (attīstības) stadijā, tas izvairās no vietām krūmāju tuvumā un tālāk no ūdens (White *et al.* 2006). Lielie dumpji ir poligāmi, un tēviņa ligzdošanas iecirknis var ietvert vairākus mātišu (līdz pat piecām mātītēm) ligzdošanas iecirkņus.

Saskaņā ar MK 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” lielā dumpja ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 2 – 10 ha platībā, bet ne tālāk par ūdenstilpes krasta līniju.

Sugas populācijai konstatēta pieaugoša ilgtermiņa tendence (1991. – 2017. gadu periods) un stabila īstermiņa tendence (2000. – 2017. gadu periods) Latvijā (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši starptautiski atzītajiem Starptautiskās Dabas un dabas resursu aizsardzības savienības (*International Union for Conservation of Nature*, turpmāk tekstā *IUCN*) kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Kērus u.c. 2021) novērtēta kā gandrīz apdraudēta (NT, *Near Threatened*).

Kā lielā dumpja *Botaurus stellaris* sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros konstatēto vokalizējošo tēviņu skaitu t.i. vismaz trīs vokalizējošie īpatņi).

DP teritorijā esošajās vecākajās mežaudzēs, tajā skaitā ES nozīmes biotopa 9020* *Veci jaukti platlapju meži* teritorijā Jokstu salā konstatēta 2 līdz 3 pāru **mazo mušķērāju** *Ficedula parva* ligzdošana.

Mazā mušķērāja ligzdošanai nepieciešami mitri vidēja vecuma un veci lapkoku vai jaukti saimnieciskās darbības neskarti meži ar daudziem struktūras elementiem – kritālām, stumbeņiem, sausokņiem. Sugai raksturīgi aizņemt teritoriju, kas atrodas samērā tālu no lielākiem atvērumiem vai meža malas vidēji 170 m (mazākā konstatētā distance 60 m) līdz audzes malai (Brazaitis 2011).

Sugas populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā (1991. – 2016. gadu periods) ir stabila, bet īstermiņā (2005. – 2018. gadu periods) ir pieaugoša (*Birdlife International* 2019). Pēc dienas putnu fona monitoringa rezultātiem mazo mušķērāju populācija 2005. – 2023. gadu periodā ir stabila, tomēr 2012. – 2023. gadu periodā konstatēts mērens samazinājums (Auniņš, Mārdega 2024).

Atbilstoši *IUCN* kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „*Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne*” novērtēta kā gandrīz apdraudēta (NT, *Near Threatened*).

Kā mazā mušķērāja sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros definēto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz divi pāri).

DP krūmāju, mežmalu un pamesto viensētu teritorijās 2024. gadā konstatēta 6 līdz 10 pāru **brūno čakstu** *Lanius collurio* ligzdošana. DP “Cirīša ezers” *Natura 2000* standarta datu formā teritorijā sastopamo brūno čakstu skaits novērtēts kā 10 līdz 30 ligzdojoši pāri.

Brūnā čakste ir Latvijā samērā bieži sastopama putnu suga; apdzīvo aizaugošus izcirtumus, krūmainas ceļmalas, augļu dārzus, mežmalas, mitras krūmainas ieplakas lauksaimniecības zemēs, aizaugošas pļavas, retumis arī augstos sūnu purvus ar koku grupām (LOB 1998). Vēsturiski suga ir specializējusies dzīvei lauksaimniecības zemēs, tomēr pēdējos gadu desmitos sekmīgi sākusi apdzīvot meža izcirtumus, jo tie pēc sava izmēra un struktūras bieži atgādina krūmainas lauksaimniecības zemes. Brūnā čakste iekļauta putniem bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsugu sarakstā (Auniņš 2013).

pielikumā.

Sugas populācijas izmaiņu tendence gan ilgtermiņā (1995. – 2018. gadu periods), gan īstermiņā (2005. – 2018. gadu periods) ir sarūkoša (*Birdlife International* 2019). Pēc dienas putnu fona monitoringa rezultātiem brūno čakstu populācijai 2005. – 2022. gadu periodā konstatēts mērens samazinājums, bet 2011. – 2023. gadu periodā konstatēts straujš samazinājums (Auniņš, Mārdega 2024).

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*).

Kā brūnās čakstes sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros definēto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz 6 pāri).

Vokalizējošs **sila cīruļa** *Lullula arborea* tēviņš 2024. gadā veikto teritorijas apsekojumu laikā konstatēts zālājā Ostrovas apkārtnē un tuvu DP robežai Ruskūļu apkārtnē. Sugas ligzdojošās populācijas vērtējums DP “Cīrša ezers” ir 1 līdz 2 ligzdojoši pāri.

Latvijā samērā bieži sastopama putnu suga; ligzdo sausos, smilšainos zālajos, arī izcirtumos un jaunaudzēs (LOB 2002). Sugas populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā (1991. – 2016. gadu periods) ir pieaugoša, bet īstermiņā (2005. – 2018. gadu periods) tiek vērtēta kā stabila (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Kā sila cīruļa sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros konstatēto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz viens ligzdojošs pāris).

DP zālāju teritorijās 2024. gadā konstatēti 10 līdz 15 vokalizējoši **griežu** *Crex crex* tēviņi ligzdošanai piemērotā biotopā. DP “Cīrša ezers” *Natura 2000* standarta datu formā teritorijā sastopamo griežu skaits novērtēts kā 3 līdz 15 vokalizējoši tēviņi.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Grieze ir iekļauta putniem bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsugu sarakstā (Auniņš 2013). Suga saistīta ar ekstensīvi apsaimniekotiem zālājiem.

Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 30874– 111512 vokalizējoši tēviņi (*Birdlife International* 2019). Pēc skaita pieauguma pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados (liels daudzums atmatu, neintensīva un neefektīva lauksaimniecības prakse) sugas īstermiņā (2006. – 2018. gadu periods) populācijas tendence ir negatīva (*Birdlife International* 2019). Balstoties pēc naktsputnu populāciju indeksa izmaiņām Latvijā laika periodā 2006. – 2023. gads, griezies populācijai konstatēts mērens samazinājums (Keišs 2023).

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*).

Griezes aizsardzības stāvoklis Latvijā uzskatāms par nelabvēlīgu, ar tendenci pasliktināties tieši pēdējos gados. Kopš 2010. gada grieze vairs nav starp sugām ar globālu apdraudējuma statusu, pateicoties sekmīgai sugas populāciju atjaunošanai Rietumeiropas valstīs un apzinātajām skaitliski lielajām populācijām Austrumeiropā (Auniņš, Mārdega 2024).

Kā griezes sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot *Natura 2000* standarta datu formā norādīta vokalizējošo tēviņu skaitu t.i. vismaz desmit vokalizējoši tēviņi).

Vokalizējošs svītrainā ļauķa *Sylvia nisoria* tēviņš ligzdošanai piemērotā biotopā 2024. gadā konstatēts pamestas viensētas “Purvmalas” apkārtnē DP DR daļā. Ņemot vērā sugas ligzdošanai piemērotu dzīvotņu teritorijas un sugas apgrūtināto konstatējamību, ligzdojošās populācijas lielums ir vērtēts kā 1 līdz 3 ligzdojoši pāri.

Svītrainais ļauķis ligzdo krūmājos ūdenstilpju krastos, ceļmalu dzīvžogus, vecos parkos, pamestu viensētu dārzos, ar krūmiem aizaugušos klajumos, izcirtumos (LOB 1998). Latvijā samērā reti sastopams, populācijas lielums tiek vērtēts kā 2084 – 4573 ligzdojoši pāri.

Svītrainais ļauķis ir iekļauts Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā. Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Kā svītrainā ļauķa *Sylvia nisoria* sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros definēto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz viens pāris).

Apdzīvota melnās klijas *Milvus migrans* 2024. gadā konstatēta lapu koku mežaudzē tiešā Cīriša ezera krastā, zemes vienībā ar kadastra apzīmējuma Nr. 76420040321.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18.decembra noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” melnās klijas ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 10 – 30 ha platībā un noteikta mikroliegumu buferzona līdz 100 ha platībā (ieskaitot mikrolieguma teritoriju).

Latvijā reti sastopama plēsīgo putnu suga. Populācijas lielākā daļa ligzdo Latvijas A daļā, salām un pussalām bagātu ezeru apkārtnē; valstī ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts kā 49 – 74 pāri (*Birdlife International* 2019).

Sugas populācijai konstatēta pieaugoša īstermiņa tendence (2008. – 2018. gadu periods) un negatīva ilgtermiņa tendence (1991. – 2018. gadu periods) Latvijā (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” novērtēta kā apdraudēta (EN, *Endangered*).

Kā melnā klijas sugas aizsardzības mērķis konkrētajā teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros konstatēto ligzdojošo pāru skaitu t.i. vismaz viens ligzdojošs pāris).

Vakarlēpja *Caprimulgus europaeus* 2024. gada ligzdošanas sezonas laikā novērots uz DP “Cīriša ezers” R robežas, pašvaldības autoceļa *Salinieki-Rutuļi* malā. Ņemot vērā ligzdošanai piemērotu dzīvotņu esamību, DP “Cīriša ezers” ligzdojošā vakarlēpju populācija ir vērtēta kā 0 līdz 1 ligzdojošs pāris.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Sugas populācijas izmaiņu tendence ilgtermiņā (1991. – 2017. gadu periods) ir pieaugoša (*Birdlife International* 2019).

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Vakarlēpis ligzdo sausos un skrajos skujkoku mežos, purvainos mežos augsto purvu malās, izcirtumos un jaunaudzēs. Latvijā ligzdojošās populācijas lielums tiek vērtēts 16500 – 31000 pāru robežās (Ķerus u.c. 2021). Priežu jaunaudzes intensīvi apsaimniekotos mežu masīvos ir nozīmīgākais sugas ligzdošanas biotops Eiropas ziemeļu daļā (Verstraeten *et al.* 2011, Langston *et al.* 2007).

Lielā ķīra *Chroicocephalus ridibundus* pierādīta ligzdošana 2022. gadā konstatēta aizaugušā Cīrīša ezera līcī tā A daļā, kur reģistrētas aptuveni 25 lielo ķīru ligzdas (novērotājs: Aleksejs Kuročkins). 2024. gadā šajā vietā konstatēta aptuveni 30 lielo ķīru pāru ligzdošana.

Lielais ķīris ir iekļauts Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” lielā ķīra ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 100 metru rādiusā ap kolonijas (pastāvīga teritorija, kur vienas vai vairāku putnu sugu ligzdojošo indivīdu skaits vairošanās periodā nav mazāks par 20 pāriem) ārējo robežu, bet ne tālāk par ūdenstilpes krasta līniju.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „*Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne*” novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*).

Viena pāra **upes zīriņa** *Sterna hirundo* ligzdošana 2022. konstatēta lielo ķīru kolonijā Cīrīša ezera līcī tā A daļā. 2024. gadā veikto uzskaišu laikā suga DP “Cīrīša ezers” teritorijā nav konstatēta. Neregulāri ligzdo 0 līdz 1 pāris.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” upes zīriņa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 100 metru rādiusā ap kolonijas ārējo robežu, bet ne tālāk par ūdenstilpes krasta līniju.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā pēc LIFE projekta LIFE FOR SPECIES „*Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne*” novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*).

Upes zīriņš Latvijā ligzdo pie dažādiem ūdens baseiniem, parasti uz nelielam salām, saliņām un sērēm, piejūras pilsētās arī uz ēku jumtiem. Vietas izvēlē lielāka nozīme ir kolonijas drošībai

nekā ūdensbaseina lielumam, tāpēc sastopams gan nelielos pamestos karjeros, gan Rīgas jūras līča piekrastē u.c. Populācija novērtēta 1100 - 2300 pāru robežās (Ķerus u.c. 2021).

Melnais zīriņš *Chlidonias niger* DP “Cīrīša ezers” teritorijā konstatēts 2022. gadā, kad ievācot datus Latvijas ligzdojošo putnu atlantam 4 dažādās lokācijās (vienlaiku līdz 8 īpatņi) Cīrīša ezerā sugu konstatējis Aleksejs Kuročkins. 2024. gadā veiktās ornitofaunas izpētes laikā suga nav konstatēta. Ligzdošana līdz šim DP teritorijā nav iespējama, bet ir iespējama.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” upes zīriņa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 100 metru rādiusā ap kolonijas ārējo robežu, bet ne tālāk par ūdenstilpes krasta līniju.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā zemākā apdraudējuma (LC, *Least Concern*).

Melno zīriņu kolonijas ir nestabilas, to vieta un ligzdojošo pāru skaits gadu no gada ievērojami mainās. Ligzdojošā populācija novērtēta 2800-3900 pāru robežās (Ķerus u.c. 2021). Vairums koloniju ir ezeros un dīķos ar peldošas veģetācijas ceriem vai nelielām saliņām.

Cīrīša ezerā ir konstatēta 1 līdz 3 pāru **lielo gauru** *Mergus merganser* ligzdošana. Suga konstatēta arī ziemošanas periodā, kad 2020. gada janvārī konstatēti vairāk nekā 50 īpatņi (novērotājs: Gaidis Grandāns).

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”)

Populācijas lielums Latvijā: 500 – 1200 pāri (*Birdlife International* 2019). Dobumperētājs, ligzdo lielos, trupēšanas rezultātā izveidojušos dobumos. Ligzdošanas vieta var atrasties pat vairāku kilometru attālumā no tuvākās ūdenstilpes.

Atbilstoši IUCN kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā neapdraudēta (LC, *Least Concern*).

Pēc DP “Cīrīša ezers” *Natura 2000* standarta datu formā pieejamās informācijas teritorijā sastopamo **balto stārķu** *Ciconia ciconia* skaits novērtēts kā 5 līdz 10 ligzdojoši pāri. 2024. gadā veikto uzskaišu laikā sugas ligzdošana DP teritorijā nav pierādīta; DDPS “Ozols” nav reģistrēta informācija par sugas pierādītu ligzdošanu DP teritorijā. Balto stārķu ligzdošanas vietas konstatētas tiešā DP “Cīrīša ezers” tuvumā, reģionālā Latvijas autoceļa P62 *Krāslava—Preiļi—Madona* malā, kur konstatēta 4 pāru ligzdošana. Suga regulāri uzturas DP teritorijā.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Suga ir iekļauta putniem bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsugu sarakstā (Auniņš 2013).

Atbilstoši *IUCN* kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā neapdraudēta (LC, *Least Concern*).

Jūras ērglis *Haliaeetus albicilla* DP “Cīrīša ezers” ir novērots vienu reizi; 24.06.2022. dzimumgatavību sasniedzis īpatnis novērots Cīrīša ezera DR daļā (novērotājs: Aleksejs Kuročkins).

Tuvākā zināmā jūras ērgļa ligzdošanas vieta, kas atrodas aptuveni 6 km attālumā no DP “Cīrīša ezers” robežas ir zināma Rušona ezera apkārtnē, kur sugas ligzdošanas vietas aizsardzībai ir izveidots mikroliegums. Tā kā DP teritorijā atrodas piemērotas barošanās vietas, var droši apgalvot, ka suga teritorijā vismaz neregulāri uzturas.

Suga ir iekļauta Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. pielikumā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18.decembra noteikumiem Nr. 940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” jūras ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzības nodrošināšanai var tikt veidoti mikroliegumi 5 – 60 ha platībā un noteikta mikroliegumu buferzona līdz 300 ha platībā (ieskaitot mikrolieguma teritoriju).

Jūras ērgļa populācijas īstermiņa izmaiņu tendence (2012.– 2018. gadu periods) Latvijā tiek raksturota kā neskaidra, bet ilgtermiņa dinamika (1980.–2017. gadu periods) kā pieaugoša (*Birdlife International* 2019). Atbilstoši *IUCN* kritērijiem, sugas apdraudētības pakāpe Latvijā (Ķerus u.c. 2021) novērtēta kā jutīga (VU, *Vulnerable*). Apdzīvoto teritoriju skaits un sekmīgo ligzdu skaits pēdējā laikā ir ievērojami palielinājies (AS “Latvijas valsts meži” 2024).

DP “Cīrīša ezers” *Natura 2000* standarta datu formā teritorijā kā iespējama ligzdojoša suga ir reģistrēts **zivjērglis** *Pandion haliaetus*. DDPS “Ozols” DP teritorijā nav reģistrēti sugas novērojumi un tuvākā zināmā zivjērgļa ligzdošanas vieta atrodas aptuveni 8 km attālumā.

1. tabula. Īpaši aizsargājamās putnu sugas DP teritorijā un to aizsardzības statuss

	Sugas nosaukums latviski	Sugas nosaukums latīniski	Sugas aizsardzības statuss valstī		Putniem nozīmīgo vietu kvalificējoša suga	Sugas izžušanas riska novērtējums valstī pēc IUCN kritērijiem	Sugas labvēlīga aizsardzības stāvokļa novērtējums DP "Ciriša ezers" (Putnu direktīvas pielikumos iekļautajām sugām informāciju norāda atbilstoši ETC kategorijām)
			Īpaši aizsargājama suga atbilstoši MK 14.11.2000. noteikumiem Nr. 396 (ar ¹ atzīmētas mikroliegumu sugas MK 18.12.2012. noteikumi Nr. 940)	Putnu direktīvas I pielikumā iekļauta suga			
1.	Vakarlēpis	<i>Caprimulgus europaeus</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
2.	Baltais stārķis	<i>Ciconia ciconia</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
3.	Melnā dzilna	<i>Dryocopus martius</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
4.	Pelēkā dzilna	<i>Picus canus</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
5.	Vidējais dzenis	<i>Leipicus medius</i>	ĪAS ¹	X	X	LC	FV
6.	Zaļā dzilna	<i>Picus viridis</i>	ĪAS ¹			CR	
7.	Mazais mušķērājs	<i>Ficedula parva</i>	ĪAS	X	X	NT	FV
8.	Brūnā čakste	<i>Lanius collurio</i>	ĪAS	X	X	VU	U1
9.	Grieze	<i>Crex crex</i>	ĪAS	X	X	VU	U1
10.	Baltais stārķis	<i>Ciconia ciconia</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
11.	Upes zīriņš	<i>Sterna hirundo</i>	ĪAS ¹	X	X	VU	FV
12.	Melnais zīriņš	<i>Chlidonias niger</i>	ĪAS ¹	X	X	LC	

13.	Liels ķīris	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	ĪAS ¹		X	NT	
14.	Melnā klija	<i>Milvus migrans</i>	ĪAS ¹	X	X	EN	FV
15.	Svītrainais ķauķis	<i>Sylvia nisoria</i>	ĪAS	X	X	LC	FV
16.	Tītiņš	<i>Jynx torquilla</i>	ĪAS			EN	FV
17.	Niedru lija	<i>Circus aeruginosus</i>	ĪAS	X	X	VU	FV
18.	Liels dumpis	<i>Botaurus stellaris</i>	ĪAS ¹	X	X	NT	FV
19.	Liela gaura	<i>Mergus merganser</i>	ĪAS		X	LC	
20.	Sila cīrulis	<i>Lullula arborea</i>	ĪAS	X	X	LC	U1
21.	Jūras ērglis	<i>Haliaeetus albicilla</i>	ĪAS ¹	X	X	VU	FV

PASKAIDROJUMI UN APZĪMĒJUMI:

Aizsardzības stāvokļa novērtējums atbilstoši ziņojumā Eiropas Komisijai (ES ziņojums, 2019) lietotajiem apzīmējumiem:

	FV: Aizsardzības stāvoklis labvēlīgs (Favourable);
	U1: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-nepietiekams (Unfavourable-Inadequate);
	U2: Aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs-slikts (Unfavourable-Bad);
	XX: Aizsardzības stāvoklis nezināms (Unknown).

LC – *Least Concern*/ neapdraudēta suga (suga, kuras indivīdi savvaļā joprojām ir daudz un tā nav kvalificējama kā apdraudēta, gandrīz apdraudēta vai tāda, kas atkarīga no saglabāšanas

pasākumiem; novērtēta ar zemāku izzušanas risku);

NT – *Near Threatened*/ gandrīz apdraudēta suga;

VU – *Vulnerable*/ jutīga suga (suga, kurai draud izmiršana, ja vien neuzlabojas apstākļi, kuru dēļ tās izdzīvošana un vairošanās ir apdraudēta. Neaizsargātību galvenokārt izraisa dzīvotņu zudums vai mājvietas iznīcināšana);

CR- *Critically endangered*/ kritiski apdraudēta suga (savvaļā pastāv ārkārtīgi liels izzušanas risks);

EN – *Endangered*/ stipri apdraudēta suga (pastāv ļoti augsts izmiršanas risks savvaļā).

Konstatētie Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi

Informāciju par DP teritorijā sastopamajiem Latvijā un ES īpaši aizsargājamiem biotopiem skat. dabas aizsardzības plāna 4.3. apakšnodaļā.

Pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa, secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai.

Visas ar zālāju biotopiem tieši saistītās DP ligzdojošās putnu sugas uzskatāmas par apdraudētām un to aizsardzība par prioritāru.

Lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus lielā dumpja ligzdošanai, nepieciešams veikt regulāru niedru pļaušanu, niedru izvākšanu un niedrāju fragmentāciju. Ņemot vērā tehniski sarežģītos apstākļus niedrāju apsaimniekošanā teritorijā, pagaidām nav nosakāms maksimālais pieļaujamais niedru apsaimniekošanas apjoms. Niedrāju apsaimniekošana plānojama ārpus putnu ligzdošanas sezonas, t.i. ne ātrāk kā no 15. jūlija.

Rekomendējama DP teritorijas paplašināšana vietās, kur koncentrējas ES nozīmes biotopi, kas ir Latvijā retu un īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vieta. Biotopiem labvēlīgi apsaimniekošanas pasākumi nodrošinās arī īpaši aizsargājamo putnu sugām labvēlīgus ligzdošanas un barošanās apstākļus.

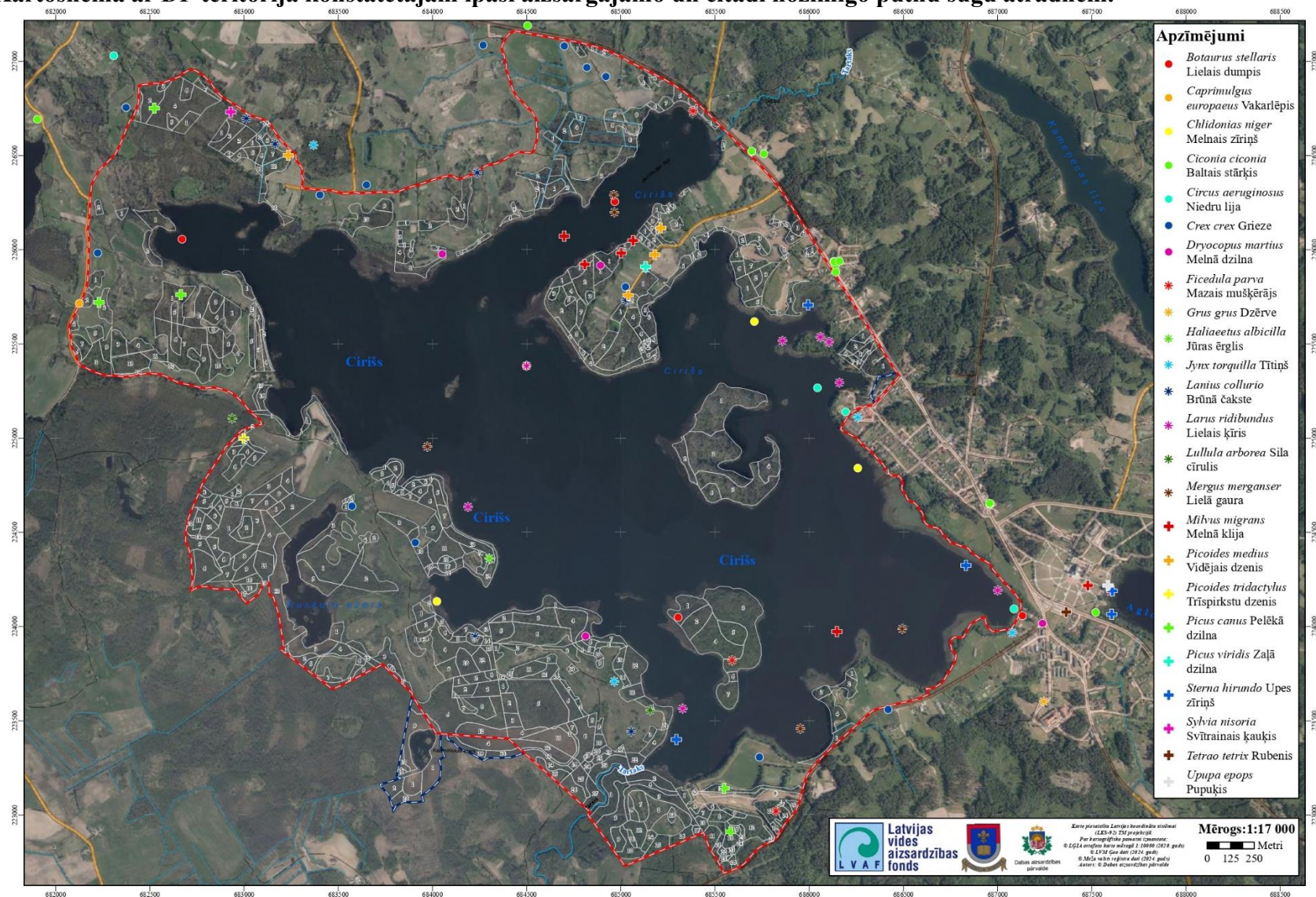
Visu DP "Cirīša ezers" konstatēto Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību 1. Pielikumā iekļauto putnu sugu aizsardzības mērķis DP teritorijā DA plāna darbības periodā ir saglabāt sugas populāciju vismaz pašreizējā apjomā (kā kontroles vērtību nosakot DA plāna izstrādes ietvaros novēroto ligzdojošo pāru skaitu).

Aktuālajā dabas aizsardzības plānā izstrādātie apsaimniekošanas pasākumi, teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts un ieteicamais teritorijas funkcionālais zonējums nav pretrunā ar teritorijas ornitofaunas vērtību aizsardzību un īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotņu aizsardzību.

Dabas aizsardzības plāns paredz lielu skaitu dažādu darbību, kas tieši vai netieši var ietekmēt īpaši aizsargājamas putnu sugas (tūrisma objektu izveide, biotopu apsaimniekošana u.c.). Šīs darbības tika dažādu ekspertu, t.sk. putnu eksperta izvērtētas dabas aizsardzības plāna izstrādes procesā un plāna gala versijā iekļautās darbības ir koriģētas atbilstoši izdarītajam novērtējumam.

Nepieciešams uzsākt visu teritorijā konstatēto īpaši aizsargājamo putnu sugu regulāru monitoringu pēc Latvijas Ornitoloģijas biedrības izstrādātās metodikas (Lebuss, 2013). Plānojot uzskaišu dizainu un uzskaišu metodes izvēli, ir būtiski sekot rekomendācijām, kas sniegtas Latvijas Ornitoloģijas biedrības atskaitē DAP saistībā ar līgumu Nr. 7.7/32.2017-P "Natura 2000 teritoriju putnu populāciju datu apstrāde un analīze" (Avotiņš, Lebuss 2017).

Kartoshēma ar DP teritorijā konstatētajām īpaši aizsargājamo un citādi nozīmīgo putnu sugu atradnēm.

Izmantotā literatūra un citi avoti

AS "Latvijas valsts meži". 2024. Vides pārskats par 2023. gadu. Rīga, 147 lpp.

Auniņš A., Mārdega I. 2024. Dienas putnu fona monitorings. Gala atskaite par 2024. gadu. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Avotiņš jun. A., Lebus R. 2018. *Natura 2000* teritoriju putnu populāciju datu apstrāde un analīze (Projekta atskaite). Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība, 127 lpp.

Bergmanis M., Priednieks J., Avotiņš A., Priedniece I. 2021. Mazā dzeņa *Dryobates minor*, vidējā dzeņa *Leiopicus medius*, baltmugurdzeņa *Dendrocopos leucotos*, dižraibā dzeņa *Dendrocopos major*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus*, melnās dzilnas *Dryocopus martius* un pelēkās dzilnas *Picus canus* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Bergmanis, U. 2019. Mazā ērgļa *Clanga pomarina* aizsardzības plāns Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga.

Birdlife International 2019. Bird species' status and trends reporting format for the period 2013 – 2018.

https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=lv/eu/art12/envxtfmg/LV_birds_reports_20190903-112206.xml&conv=612&source=remote#A094_B

Brazaitis G. 2011. Forest Interior Species Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva* Habitat Selection and Conservation in Intensive Management Areas. Rural development 2011: 5th

Gilbert G., Tyler G. A., Dunn C. J., Smith K. W. 2005. Nesting habitat selection by Bitterns *Botaurus stellaris* in Britain and the implications for wetland management. Biological Conservation 124: 547-553.

Gorman G. 2011. The Black Woodpecker. A monograph on *Drycopus martius*. Lynx editions. 184 lpp.

Keišs O. 2023. Naktsputnu monitorings lauksaimniecības zemēs. Fona monitoringa gala atskaite par 2023. gadu. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

Ķerus, V., Dekants, A., Auniņš, A., Mārdega, I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980 – 2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Langston R.H.W., Wotton S.R., Conway G.J., Wright L.J., Mallord J.W., Currie F.A., Drewitt

A.L., Grice P.V., Hoccom D.G., Symes N. 2007. Nightjar *Caprimulgus europaeus* and Woodlark *Lullula arborea*—recovering species in Britain? Ibis 2007, 149, 250–260.

Latvijas Ornitoloģijas biedrība 1998. Latvijas lauku putni. Rīga.

Latvijas Ornitoloģijas biedrība 1999. Latvijas ūdeņu putni. 2. izdevums. Rīga.

Latvijas Ornitoloģijas biedrība 2002. Latvijas meža putni. 2. izdevums. Rīga.

Lebuss R. 2013. Putnu monitoringa metodika *Natura 2000* teritorijās. Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Newbery P., Schäffer N., Smith K. 1999. European Union Bittern *Botaurus stellaris* Action Plan.

Verstraeten G., Baeten L., Verheyen K. 2011. Habitat preferences of European Nightjars *Caprimulgus europaeus* in forests on sandy soils, Bird Study, 58:2, 120-129, DOI: 10.1080/00063657.2010.547562

White G., Purps J., Alsbury S. 2006. The Bittern in Europe: a guide to species and habitat management. The RSPB, Sandy.

Eksperta atzinums sagatavots uz 17 (septiņpadsmit) lappusēm.

Uldis Ļoļāns

Tālrunis: +371 26320432

e-pasts: vainamoinen73@yahoo.co.uk

Gaidis Grandāns

Tālrunis: +371 26663860

e-pasts: gaidis@latvijasputni.lv

Kārlis Lauris Tohters

Tālrunis: +371 26 598 593

e-pasts: k.tohters@gmail.com

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU